

[Hans Hansen (Rørby).]

Derimod er der i det foreliggende forslag indført en bestemmelse om almindelig folkeafstemning om bestemte principielle spørgsmål. Det hedder herom i forslaget § 42:

„Når et lovforslag er vedtaget af rigsdagen, kan en trediedel af rigsdagens medlemmer indenfor en frist af tre søgne-dage fra forslaget endelige vedtagelse . . . begære folkeafstemning om lovforslaget.“

Ved folkeafstemningen stemmes for og imod lovforslaget. Til forslaget bortfald kræves, at et flertal af de i afstemningen deltagende rigsdagsvælgere, dog mindst 30 pct. af samtlige stemmeberettigede, har stemt imod forslaget. Der er næppe tvivl om, at denne bestemmelse vil få en vis betydning i den fremtidige lovgivning. Det er muligt, at den største virkning vil være af præventiv art, og — som den højtærede statsminister udtalte i sin fremsættelsestale —: „at en regering sikkert ville betænke sig to gange på at komme i konflikt med folkets flertal.“

Men isvrigt tror jeg, at hvis $\frac{2}{3}$ af rigsdagens medlemmer har stemt for en lov, vil det i almindelighed være meget svært at samle 30 pct. af vælgerne imod den ved en folkeafstemning. Det er muligt, at det ikke ville blive svært at samle $\frac{1}{3}$ af rigsdagens medlemmer om at begære en lov til folkeafstemning, de ville vel som regel kunne samles af flere små partigrupper, men at samle 30 pct. af vælgerne imod en lov, det vil for øjeblikket sige en lov vedtaget af regeringspartierne og socialdemokratiet som støtteparti, hvilke partier praktisk talt råder over hele pressen her i landet, vil næppe kunne lade sig gøre. Ved en folkeafstemning ville der ikke kunne opnås tilslutning til lovens bortfald. Og jeg gad nok se et mindretal på $\frac{1}{3}$ af rigsdagens medlemmer gøre dette eksperiment en gang til, når de havde lidt et nederlag ved en folkeafstemning.

Dog skal det siges, at det kan få betydning, hvis en regering føler sig stærk nok til at kunne gennemføre love, som er af vidtrækkende betydning. F. eks. kunne der have været god grund til i sin tid at have ladet spørgsmålet om vort medlemsskab af Atlantpagten komme til folkeafstemning, som det blev foreslået af retsforbundet. Det ville have løst mange problemer, som vi bagefter har stået overfor, hvis man havde

ladet befolkningen give klart udtryk for dens ønsker, og man kan også sige, at hvis en socialdemokratisk regering ville prøve kræfter på at gennemføre en direkte socialisering af grene indenfor erhvervslivet, så ville det ikke kunne gennemføres ved en folkeafstemning. Jeg tror derfor, at bestemmelsen om folkeafstemning mest har betydning som forebyggende foranstaltning, hvilket dog heller ingeniunde skal underkendes.

En bestemmelse i grundlovsforslagets § 76 har vakt en del opmærksomhed, og jeg har i nogle blade set udtalt frygt for, at nye statsgarantier skulle blive følgen. Der er indført en bestemmelse i stk. 1, den såkaldte forsørgelsesparagraf, hvor det hedder:

„Til fremme af almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrygger hans tilværelse.“

Da forslaget i sin tid blev fremsat i kommissionen, havde det en helt anden udformning og også en helt anden mening, idet det da gik ud på en vis garanti fra staten, idet denne skulle have forpligtelser, hvis den enkelte borger ikke kunne skaffe sig vilkår, der betryggede hans tilværelse. Som det nu er udformet, indeholder bestemmelsen noget nær det modsatte, nemlig at man bør bestræbe sig for, at der bliver mulighed for, at den enkelte borger kan klare sig selv, thi man kan ikke skaffe mulighed for arbejde for en mand eller kvinde uden at give ham eller hende adgang til en arbejdsplads, og staten kan jo ikke skaffe folk ind på andre arbejdspladser end dem, det offentlige selv råder over. Derfor bliver meningen med denne bestemmelse i virkeligheden, at det bør tilstræbes, at der bliver adgang til selvstændigt erhverv, og dette kan ikke forstås på anden måde, end at man bør skride ind fra statens side overfor enhver monopobesiddelse, hvilket igen vil sige, at man må skride ind overfor toldbeskyttede virksomheder og først og fremmest løse jordspørgsmålet, så f. eks. husmænd og herremænd kan komme på lige fod om driften af landets jord. Og jeg er sikker på, at dette kun kan gøres ved indførelse af fuld grundskyld. Det kan siges, at det kan gøres under den nugældende grundlov, og derfor må det også fremhæves, at spørgsmålet om ejendomsret til naturens rigdomskilder og handlefrihed til erhvervslivet måske er mere vigtigt end selve grundloven.